

Bietenareaal gaat groeien

Er gloort een nieuwe toekomst voor bieten

Nog een jaartje geduld en dan zijn de Nederlandse akkerbouwers ook verlost van het laatste Europese quotum. Volgend jaar vervalt de suikerquotering en mag Europa weer zoveel suiker produceren als gewenst. Suiker Unie is hoopvol over de mogelijkheden. Het bedrijf verwacht dat de bietenteelt terug kan naar het niveau van 1993.

'Bieten het nieuwe graan'. Het was de titel van een congres dat Agrifac onlangs organiseerde over de toekomst van de bietenteelt. Niet echt een goed perspectief, vonden veel sprekers. Niet alleen door de magere prijzen die nu voor graan worden betaald, maar ook omdat bieten in het bouwplan een andere rol vervullen. Daar had iedereen direct een punt.

De sprekers die tegenstribbelden, keken vooral door een negatieve bril en zijn bang dat de bieten eenzelfde marktpositie krijgen als graan. Dat betekent produceren voor een markt met een groot overschot, een flinke buffer in de opslagsilo's en dus weinig kans op hogere prijzen. Daar tegenover stonden de sprekers die vooral kansen zagen voor de bietenteelt. Niet alleen omdat de vraag naar suiker nog groeit, maar ook omdat er nieuwe toepassingsmogelijkheden komen.

Sterke groei areaal

Optimistisch is vooral Gert Sikken van suikerproducent en -verwerker Suiker Unie. Hij kijkt hoopvol naar dit en volgend jaar, als de teelt weer flink kan groeien. Dit jaar is het areaal al fors uitgebreid, van 59.000 naar 71.000 hectare. Daarmee is de oppervlakte weer ongeveer op het niveau van twee jaar geleden. Goed nieuws voor bietenrooiende loonwerkers, want daarmee neemt het areaal per machine weer flink toe. De groei is mogelijk doordat Suiker Unie het overschot uit 2014 weer heeft weggewerkt en gaat voorsorteren op 2017. Dan vervalt de suikermarktordening en krijgt Europa de ruimte om meer zelf geproduceerde suiker te verwerken.

Na komend seizoen is dankzij het wegvallen van de quotering volgens Sikken nog een flinke groei mogelijk. "Wij kunnen dan in onze afzet een deel van de rietsuiker die we nu nog moeten importeren vervangen door bietsuiker. De ruimte daarvoor hebben we de afgelopen jaren gecreëerd door bewust meer afzet te zoeken dan we aan suiker op basis van de quotering binnen kregen. Daarmee hebben we, als we straks weer extra bieten van onze eigen leden kunnen verwerken, al afzet gegarandeerd."

Bieten alternatief verwerken

Naast de groeiende mogelijkheden voor verwerking als suiker zullen er in de toekomst ook meer mogelijkheden komen voor de biet als alternatief voor olieproducten, voorspelt Eise Luitjens van de NOM, de Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland. Die doet onderzoek naar de mogelijkheden om de biet in te zetten in de circulaire economie. "In Nederland zoeken we naar gesloten systemen waarbij hele producten worden verwerkt. De biet is daarin heel kansrijk, omdat deze gemakkelijk helemaal is te verwerken. Suiker is daarbij een goede vorm van koolhydraten die kunnen dienen als basis voor allerlei chemische producten. De biet heeft daarbij zeker voordeel ten opzichte van zetmeel uit graan, omdat de productie veel hoger is."

Terug naar 90.000 hectare

Door de mogelijkheid om rietsuiker door bietsuiker te vervangen, verwacht Suiker Unie het areaal nog flink te kunnen laten groeien. Op basis van de huidige verwerkingscapaciteit van de fabrieken voorspelt Sikken dat in Nederland het areaal omhoog kan naar 84.000 tot 90.000 hectare in 2020. Daarmee zou de teelt in Nederland terug zijn op het niveau van voor het ingrijpen in de suikermarkt. Naast de extra hectares rekent Suiker Unie namelijk ook op een verder stijgende opbrengst per hectare. Ook over de verdeling van deze extra suiker onder haar leden heeft de coöperatie al nagedacht. Voorlopig is alle leden toegezegd dat ze straks twintig procent meer bieten mogen telen.

In Europa lijkt ook ruimte aanwezig om die extra suiker te telen. Momenteel is de totale suikerconsumptie in de Europese Unie 17 miljoen ton. Daarvan is 13,5 miljoen ton afkomstig van de eigen suikerproductie uit bieten. De rest wordt momenteel geïmporteerd en betreft voornamelijk rietsuiker. Het is die markt waar Suiker Unie straks graag een deel van overneemt voor in Europa geproduceerde suiker. Of dat werkelijk zal kunnen, zal dan afhangen van de suikerprijs op de wereldmarkt. Ruud Schers, analist voor de suikermarkt bij Rabobank, is daar ondanks het huidige lage prijsniveau wel positief over. "De suikerconsumptie groeit wereldwijd jaarlijks met 1,5 tot 2,0 procent. De behoefte is dus sterk stijgend, maar desondanks is er momenteel nog een groot overschot. Daardoor zit de prijs nu op een laag niveau, maar het lijkt er nu op dat we de bodem hebben bereikt. Al doe ik nooit voorspellingen over het prijsverloop."

Nederland zeer efficiënt

Schers verwacht dat vanaf 2017 in verschillende landen de suikerproductie zal stijgen. "Frankrijk heeft daarbij de beste mogelijkheden. Wij verwachten dat de productie daar zeker met één miljoen ton zal toenemen. Ook Nederland heeft echter goede kansen, doordat er sprake is van een zeer efficiënte keten, met de hoogste hoeveelheid suiker die per fabriek wordt verwerkt en ook hoge opbrengsten per hectare. Wel zullen de telers rekening moeten houden met meer schommelingen in prijzen en wisselkoersen."

De schommelingen zijn in Nederland volgens Schers extra vervelend omdat de biet hier zo'n groot onderdeel van het bouwplan uitmaakt. "In Europa hebben we 98,5 miljoen hectare akkerbouwgrond. Daarvan wordt 1,5 procent gevuld met suikerbieten. Daar is men dus niet echt afhankelijk van de prijs. Hier is dat heel anders, want in Nederland maken bieten straks weer twintig procent van de bedrijfsoppervlakte uit. De prijs is dan heel bepalend voor het inkomen."

Conviso Smart

Een nieuwe ontwikkeling die de bietenteelt nog rendabeler kan maken, is de komst van rassen die volledig tolerant zijn voor een nieuw onkruidbestrijdingsmiddel. Wanneer dat op de markt komt, is het de eerste keer dat bij het zoeken naar toepassingsmogelijkheden de omgekeerde weg is gebruikt. Worden normaal nieuwe stoffen getest op heel veel verschillende planten om te kijken of het werkt en welk type plant de bestrijding wel of niet overleeft, nu is een zeer breed werkend herbicide getest op honderdduizenden bieten. Toen daarbij één biet overleefde, is deze mutant gebruikt om de eigenschappen terug te kruisen in gewone rassen. Dat is nu gelukt en dit jaar lopen twee nieuwe rassen met een tolerantie tegen dit middel mee in het rassenonderzoek. KWS, dat dit onderzoek uitvoert, heeft dit systeem Conviso Smart genoemd. Als deze rassen op de markt komen, wordt het mogelijk om met maximaal twee bespuitingen de bieten volledig onkruidvrij te krijgen. Het resultaat is waarschijnlijk minder groeischade en dus een hogere opbrengst.

Schers noemt het uniek dat Suiker Unie ondanks de onduidelijkheid over de markt nu al een garantieprijs durft af te geven voor de extra geleverde bieten. In de afgelopen wintervergaderingen kregen de telers al de garantie dat het bedrijf in elk geval boven op de wereldmarktprijs van suikerbieten een plus van enkele euro's kan uitbetalen. Sikken: "Dankzij onze investeringen in andere activiteiten, zoals aardappelverwerker Aviko, bijproducten via Duynie en kruiden en specerijen, maken we voldoende winst om een plus per ton bieten uit te betalen."

Voor de bietentelers betekent dit dat ze de ruimte krijgen om ook in de toekomst ruim bieten op te nemen in het bouwplan. Prettig, volgens Schers, want bieten zijn na aardappelen het best renderende gewas voor de akkerbouwer. "Uiteindelijk komt ook dat de rentabiliteit ten goede, want door te werken met grotere volumes kan de kostprijs nog verder omlaag. Dat is gunstig voor iedereen in de keten."

TEKST & FOTO'S: Toon van der Stok